

บทที่ 2 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย

ประเทศไทยมีพัฒนาการด้านการตัดเย็บเสื้อผ้ามายาวนาน ตั้งแต่สมัยที่มีการใช้เข็มเย็บผ้าทำด้วยกระดูกสัตว์มาตัดเย็บเสื้อผ้า จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการนำเข้าเครื่องทอผ้าแบบกึ่งรถจากประเทศจีน ต่อมาปี 2504 การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยได้มีการพัฒนาจากการผลิตแบบดั้งเดิมเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศมาสู่การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ในปี 2510 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) กำหนดให้อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อการส่งออกต่างประเทศ แต่ในช่วงปลายปี 2515 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ประกาศระงับการพิจารณาคำขอรับการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปชั่วคราว เนื่องจากได้อนุมัติการส่งเสริมการลงทุนแก่ผู้ผลิตไปหลายรายแล้ว และได้กลับมาให้การส่งเสริมการลงทุนอีกครั้งในช่วงปลายปี 2516 เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1

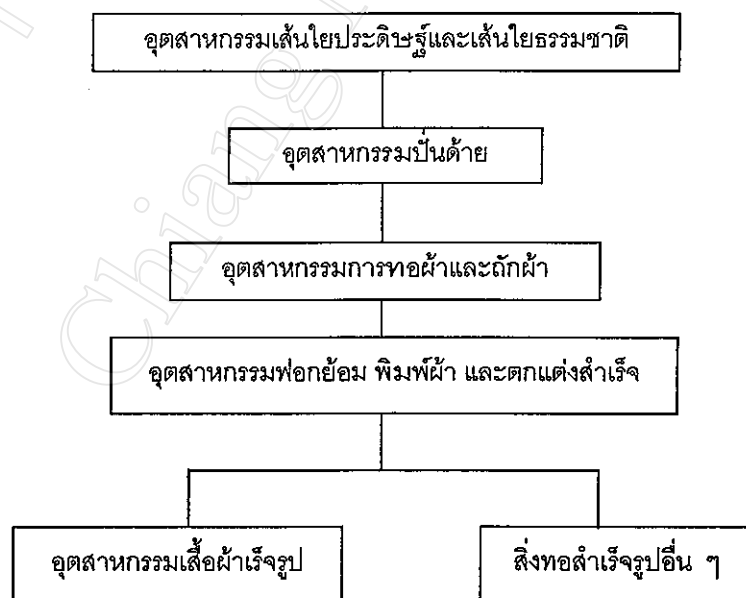
ปี 2519 ไทยได้ทำข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับสหรัฐอเมริกา และในปี 2521 ได้ทำข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับประชาคมยุโรป ส่งผลให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยสามารถขยายกำลังการผลิตได้อย่างเต็มที่ ภายหลังจากได้มีการทำข้อตกลง MFA ทำให้มีการขยายตัวของการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปอย่างรวดเร็วไปยังตลาดในข้อตกลง MFA โดยเฉพาะในสหรัฐฯ จนในช่วงปลายปี 2528 เสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยที่ส่งออกไปสหรัฐฯเกินโควตาารวม สหรัฐฯจึงใช้มาตรการห้ามนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทย (embargo) ทำให้ไทยต้องรับผิดชอบปริมาณการส่งออกที่เกินโควตาใน ปี 2527-2528 โดยสหรัฐฯผ่อนปรนให้มีการหักโควตาในช่วงปี 2529-2531 เพื่อชดเชยปริมาณการส่งออกซึ่งเกินโควตาที่ได้รับ นอกจากนี้ผลจากการทำข้อตกลง MFA กับสหรัฐฯและประชาคมยุโรป ทำให้ผู้ผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยเริ่มพัฒนาคุณภาพของสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ส่งออกและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน รวมถึงกระจายตลาดส่งออกไปสู่ประเทศนอกข้อตกลง MFA อย่างจริงจัง

ในปี 2536 การเจรจา GATT รอบอุรุกวัย ที่ยืดเยื้อมากกว่า 7 ปีบรรลุผลสำเร็จ ส่งผลให้มีการกำหนดระยะเวลาการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปไว้ภายในเวลา 10 ปี โดยจะเริ่มตั้งแต่กลางปี 2538 เป็นต้นไป ซึ่งคาดว่าจะมีการยกเลิกโควตาส่งออก อันจะนำไปสู่การเปิดเสรี

สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปนับตั้งแต่ปี 2548 รัฐบาลไทยในขณะนั้นจึงมีการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าว โดยได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอในปี 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป มุ่งเน้นการพัฒนา ระบบข้อมูลและข่าวสารด้านการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนจัดให้มีการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีการผลิตสิ่งทอ บุคลากรด้านสิ่งทอ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันของอุตสาหกรรม สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในตลาดโลกต่อไป

2.1 โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

โครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ประกอบด้วย อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ และเส้นใยธรรมชาติ อุตสาหกรรมปั่นด้าย อุตสาหกรรมทอผ้าและถักผ้า อุตสาหกรรมฟอกย้อม พิมพ์ ตกแต่งสำเร็จ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป และสิ่งทอสำเร็จรูปอื่น ๆ โดยอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นกระบวนการผลิตขั้นตอนสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยมีโครงสร้างการผลิตแสดงดังรูป 2.1



รูป 2.1 โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

สามารถจำแนกประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอตามขั้นตอนการผลิตได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1.1 อุตสาหกรรมขั้นต้น (upstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ และเส้นใยธรรมชาติ เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีในระดับสูง ใช้แรงงานไม่มาก ใช้วัตถุดิบสำคัญในการผลิต คือ สารปิโตรเคมี เช่น คาโปรแลกแทม pure-terephthalic-acid (PTA) ethylene-glycol (EG) และ acrylonitrile โดยส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

2.1.2 อุตสาหกรรมขั้นกลาง (middlestream) ได้แก่ อุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า ถักผ้า ฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ โดยนำวัตถุดิบที่ผลิตได้จากอุตสาหกรรมขั้นต้นมาดำเนินการผลิตต่อ การผลิตในขั้นนี้สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีในระดับสูง หรือ เน้นการใช้แรงงานได้

2.1.3 อุตสาหกรรมขั้นปลาย (downstream) ได้แก่ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต ใช้เงินลงทุนน้อย

2.2 สถานการณ์ทางการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

สถานการณ์ทางการผลิตของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ณ. สิ้นปี 2538 มีการขยายตัวทั้งในด้านจำนวนโรงงาน จำนวนแรงงาน จำนวนเครื่องจักร และปริมาณการผลิต ตามความต้องการใช้ภายในประเทศและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยจะพิจารณาในรายละเอียดตามหัวข้อดังนี้

2.2.1 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ตั้งแต่ปี 2535 โรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี (ตาราง 2.1) โดยมีอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าสูงที่สุดระหว่างปี 2534-2538 เท่ากับร้อยละ 14.4 ในปี 2536 (ตาราง 2.3) เมื่อพิจารณาสัดส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปต่อโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมด พบว่าตั้งแต่ปี 2534-2538 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีสัดส่วนโรงงานต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมดมากกว่าร้อยละ 50 (ตาราง 2.2) จนถึงสิ้นปี 2538 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ได้รับอนุญาตจดทะเบียนถูกต้องกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม มีทั้งสิ้น 3,006 แห่ง (ตาราง 2.1) ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.9 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปี 2537 (ตาราง 2.3) และคิดเป็นร้อยละ 59.0 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมด (ตาราง 2.2)

ตาราง 2.1 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย ระหว่างปี 2534-2538

	หน่วย : แห่ง				
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	11	13	16	16	16
อุตสาหกรรมขั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	115	126	131	141	149
• อุตสาหกรรมทอผ้า	642	666	708	729	741
• อุตสาหกรรมดักผ้า	580	589	648	692	743
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	271	343	395	426	441
อุตสาหกรรมขั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	2,029	2,211	2,530	2,787	3,006
รวม	3,628	3,948	4,428	4,791	5,096

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตาราง 2.2 สัดส่วนของโรงงานแยกตามประเภทอุตสาหกรรมต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยทั้งหมด ระหว่างปี 2534-2538

	หน่วย : ร้อยละ				
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3
อุตสาหกรรมขั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	3.2	3.2	3.0	2.9	2.9
• อุตสาหกรรมทอผ้า	17.7	16.9	16.0	15.2	14.5
• อุตสาหกรรมดักผ้า	15.4	14.9	14.6	14.4	14.6
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	7.5	8.7	8.9	8.9	8.7
อุตสาหกรรมขั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	55.9	56.0	57.1	58.2	59.0
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตาราง 2.3 อัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าของโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยแยกตามประเภทอุตสาหกรรม ระหว่างปี 2534-2538

หน่วย : ร้อยละ/ปี

อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	22.2	18.2	23.1	0	0
อุตสาหกรรมขั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	19.8	9.6	4.0	7.6	5.7
• อุตสาหกรรมทอผ้า	18.0	3.7	6.3	3.0	1.6
• อุตสาหกรรมถักผ้า	13.4	5.2	10.0	6.8	7.4
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	11.5	26.6	15.2	7.8	3.5
อุตสาหกรรมขั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	13.0	9.0	14.4	10.2	7.9
รวม	14.0	8.8	12.2	8.2	6.4

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

2.2.2 จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต จึงมีสัดส่วนการจ้างงานสูงที่สุดในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งตั้งแต่ปี 2534-2538 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีสัดส่วนจำนวนแรงงานต่อจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมดมากกว่าร้อยละ 70 (ตาราง 2.5) โดยในระหว่างปี 2534-2538 มีอัตราการขยายตัวของแรงงานเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้ามากที่สุดเท่ากับร้อยละ 5.7 ในปี 2534 (ตาราง 2.6) จนกระทั่งในปี 2538 มีจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งสิ้น 877,040 คน (ตาราง 2.4) คิดเป็นร้อยละ 76.7 ของจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (ตาราง 2.5) และมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.7 (ตาราง 2.6)

ตาราง 2.4 จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ระหว่างปี 2534-2538

	หน่วย : คน				
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	14,310	15,400	16,000	16,500	16,500
อุตสาหกรรมชั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	57,220	60,730	61,310	62,460	65,054
• อุตสาหกรรมทอผ้า	58,700	61,990	64,320	65,280	65,590
• อุตสาหกรรมถักผ้า	53,110	59,200	62,700	64,800	67,840
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	41,160	45,980	49,310	51,020	51,870
อุตสาหกรรมชั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	813,410	827,330	846,470	862,500	877,040
รวม	1,037,910	1,070,630	1,100,110	1,122,560	1,143,890

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตาราง 2.5 สัดส่วนจำนวนแรงงานแยกตามประเภทอุตสาหกรรมต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอไทย
ทั้งหมด ระหว่างปี 2534-2538

	หน่วย : ร้อยละ				
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	1.4	1.4	1.5	1.5	1.4
อุตสาหกรรมชั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	5.5	5.7	5.6	5.6	5.7
• อุตสาหกรรมทอผ้า	5.6	5.8	5.8	5.8	5.7
• อุตสาหกรรมถักผ้า	5.1	5.5	5.7	5.8	5.9
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	4.0	4.3	4.5	4.5	4.5
อุตสาหกรรมชั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	78.4	77.3	76.9	76.8	76.7
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

ตาราง 2.6 อัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าของแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ
ไทย แยกตามประเภทอุตสาหกรรม ระหว่างปี 2534-2538

หน่วย : ร้อยละ/ปี					
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2534	2535	2536	2537	2538
อุตสาหกรรมขั้นต้น					
• อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	15.6	7.6	3.9	3.1	0
อุตสาหกรรมขั้นกลาง					
• อุตสาหกรรมปั่นด้าย	12.1	6.1	1.0	1.9	4.1
• อุตสาหกรรมทอผ้า	10.3	5.6	3.8	1.5	0.5
• อุตสาหกรรมดักผ้า	7.3	11.5	5.9	3.3	4.7
• อุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จ	5.3	11.7	7.2	3.5	1.7
อุตสาหกรรมขั้นปลาย					
• อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป	5.7	1.7	2.3	1.9	1.7
รวม	6.4	3.2	2.8	2.0	1.9

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

2.2.3 จำนวนเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

เครื่องจักรสำคัญที่ใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ จักรเย็บผ้า โดยในระหว่างปี 2530-2534 จำนวนจักรเย็บผ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้ามากกว่าร้อยละ 15 และได้ลดลงเหลือร้อยละ 1.7 ในปี 2535 จนกระทั่งในปี 2538 อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปใช้จักรเย็บผ้าเป็นจำนวน 779,396 เครื่อง มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.0 (ตาราง 2.7)

ตาราง 2.7 จำนวนและอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าของจักรเย็บผ้าใน
อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ระหว่างปี 2530-2538

ปี	จักรเย็บผ้า (เครื่อง)	อัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปี ก่อนหน้า (ร้อยละ/ปี)
2530	385,682	16.84
2531	462,680	19.96
2532	545,842	17.97
2533	636,208	16.56
2534	732,799	15.18
2535	745,343	1.71
2536	764,229	2.53
2537	771,495	0.95
2538	779,396	1.02

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

2.2.4 ปริมาณการผลิต

ในระหว่างปี 2530-2538 ปริมาณการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป มีอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้ามากที่สุดเท่ากับร้อยละ 23.6 ในปี 2534 และหลังจากนั้นก็อัตราการขยายตัวลดลงเรื่อย ๆ จนในปี 2538 มีอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.26 มีปริมาณการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเท่ากับ 2,450,000 พันชิ้น (ตาราง 2.8)

ตาราง 2.8 ปริมาณและอัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้าของการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ระหว่างปี 2530-2538

ปี	ปริมาณการผลิต (พันชิ้น)	อัตราการขยายตัวเมื่อเปรียบเทียบกับปี ก่อนหน้า (ร้อยละ/ปี)
2530	1,134,500	10.40
2531	1,226,900	8.14
2532	1,360,800	11.26
2533	1,623,000	18.92
2534	2,005,400	23.56
2535	2,141,900	6.81
2536	2,271,300	6.04
2537*	2,327,500	2.47
2538**	2,450,000	5.26

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

หมายเหตุ : * ตัวเลขประมาณการณ

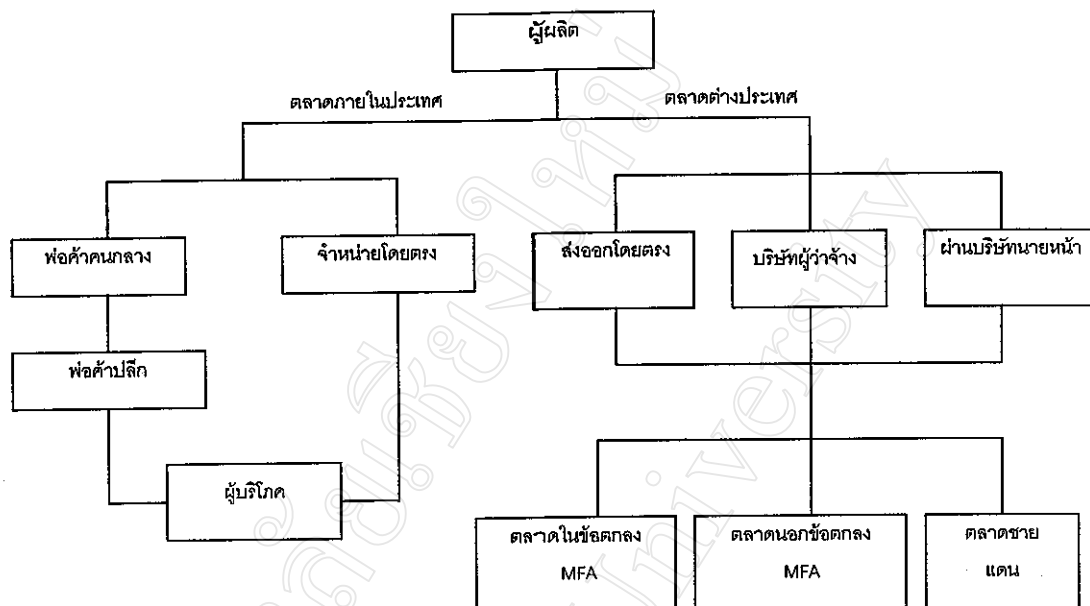
** ตัวเลขคาดการณ์

2.3 การค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงวิธีการตลาด การนำเข้า การส่งออก ตลาดส่งออก และคู่แข่งทางการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 วิธีการตลาดของการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ตลาดการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย แบ่งได้เป็น 2 ตลาด คือ ตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยตลาดในประเทศนั้นมีตลาดค้าส่งและค้าปลีกหลักอยู่ที่ประตูน้ำ ดิเก็บบอยก และตลาดบีบี โดยผู้ค้ามักจะซื้อสินค้าจากตลาดดังกล่าวไปขายปลีก ส่วนตลาดต่างประเทศสามารถแบ่งเป็น 3 ตลาด คือ ตลาดในข้อตกลง MFA ตลาดนอกข้อตกลง MFA และตลาดการค้าชายแดน ซึ่งสามารถแสดงวิถีทางการตลาดในการจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ตามรูป 2.2



รูป 2.2 วิธีการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ที่มา : สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ผู้ผลิตภายในประเทศมีวิธีการจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดต่างประเทศหลายวิธี คือ

(1) ส่งออกโดยตรง ทำได้ 2 วิธีดังนี้

(1.1) โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขนาดใหญ่ภายในประเทศเป็นผู้ส่งออกเอง

(1.2) โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ จะซื้อลิขสิทธิ์เครื่องหมาย

การค้า (license) มาผลิตทั้งลิขสิทธิ์เครื่องหมายการค้าภายในประเทศและจากต่างประเทศ

(2) ผ่านบริษัทผู้ว่าจ้าง โดยโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศจะผลิตตาม

แบบและใช้วัตถุดิบที่บริษัทผู้ว่าจ้างในต่างประเทศเป็นผู้กำหนด ซึ่งบริษัทผู้ว่าจ้างจะเป็น

ผู้จำหน่ายเอง

(3) ผ่านบริษัทนายหน้า ทำได้ 2 วิธีดังนี้

(3.1) โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศขายส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปให้กับ

บริษัทนายหน้าตัวแทนในต่างประเทศก่อน โดยบริษัทนายหน้าจะคิดค่าคอมมิชชั่นประมาณ

ร้อยละ 5

(3.2) โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศรายเล็ก ๆ ที่ไม่ค่อยมีประสบการณ์ และความรู้ด้านการส่งออก มักจะดำเนินการส่งออกโดยผ่านทางนายหน้าภายในประเทศ

2.3.2 การนำเข้า และการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป

การนำเข้าสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ในปี 2538 มีมูลค่า 1,125.2 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 48.6 ซึ่งสูงกว่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 48.0 ในปี 2537 (ตาราง 2.9) โดยมีแหล่งนำเข้าสำคัญ คือ ประเทศจีน มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 28.1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 56.0 และประชาคมยุโรป มีสัดส่วนร้อยละ 27.1 ของมูลค่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมดมีอัตราการขยายตัวจากปีที่แล้วถึงร้อยละ 84.1 รองลงมาได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ (ตาราง 2.9)

สำหรับการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปี 2538 มีมูลค่า 102,015 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.3 โดยส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกามากที่สุด มีมูลค่า 27,371.6 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.8 ของการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ประชาคมยุโรป สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ญี่ปุ่น ซาอุดีอาระเบีย อาเซียน และแคนาดา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.3, 10.0, 9.1, 6.8, 4.3 และ 1.6 ตามลำดับ (ตาราง 2.10)

ถ้าจะพิจารณาการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปยังตลาดในข้อตกลง MFA และตลาดนอกข้อตกลง MFA พบว่า ในปี 2538 การส่งออกไปยังตลาดในข้อตกลง MFA เริ่มลดความสำคัญลงเหลือร้อยละ 39.9 ซึ่งลดลงเกือบเท่าตัวจากปี 2528 ที่มีการส่งออกไปตลาดในข้อตกลง MFA ถึงร้อยละ 61.7 (ตาราง 2.11)

ตาราง 2.9 การนำเข้า อัตรากาการขายตัว และสัดส่วนของมูลค่านำเข้าจากประเทศไทยนำเข้าที่สำคัญ
ระหว่างปี 2534-2538

ประเทศ	2535			2536			2537			2538*		
	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตรากา ขายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตรากา ขายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตรากา ขายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตรากา ขายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1.จีน	126.2	116.5	28.4	170.9	35.4	33.4	202.5	18.5	26.7	316.0	56.0	28.1
2.ประเทศอินเดีย	69.1	42.8	15.6	66.3	-1.2	13.3	165.7	142.6	21.9	305.1	84.1	27.1
3.ฮ่องกง	101.6	14.5	22.1	115.1	13.3	22.5	165.5	43.8	21.9	192.1	16.1	17.1
4.ญี่ปุ่น	47.0	37.8	10.6	62.2	32.3	12.2	92.1	48.1	12.2	112.0	21.6	10.0
5.สหรัฐอเมริกา	28.7	6.3	6.5	36.6	27.5	7.2	61.9	69.1	8.2	88.8	43.5	7.9
6.ไต้หวัน	24.2	132.7	5.5	19.6	-19.0	3.8	26.4	34.7	3.5	42.4	60.6	3.8
7.เกาหลี	28.0	27.9	6.3	28.1	0.4	5.5	18.2	-35.2	2.4	21.2	16.5	1.9
8.เกาหลีใต้	5.3	307.7	1.2	4.1	-22.6	0.8	3.2	-22.0	0.4	14.6	356.3	1.3
9.อินเดีย	0.5	-70.6	0.1	1.3	160.0	0.3	7.4	469.2	1.0	9.6	69.7	0.9
10.ออสเตรเลีย	3.3	3200.0	0.7	0.1	-97.0	0.4	1.4	1300.0	0.4	3.4	142.9	0.2
ประเทศอื่นๆ	10.0	13.6	3.0	5.5	-4.5	0.6	13.1	138.2	1.4	20.0	52.7	1.7
รวม	443.9	47.6	100	511.8	15.3	100	757.4	48.0	100	1,125.2	48.6	100

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ตัวเลขประมาณการณ

ตาราง 2.10 การส่งออก อัตราการขยายตัว และสัดส่วนของมูลค่าเพื่อการค้าเสรีของไทยเจ้าแกมตามประเทศส่งออกที่สำคัญ

ระหว่างปี 2534-2538

ประเทศ	2535					2537					2538*				
	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
1.สหรัฐอเมริกา	19,483.1	36.5	22.5	22,286.8	14.4	24,822.1	11.4	24.7	27,371.6	10.3	26.8	27,371.6	10.3	26.8	
2.ประเทศแคนาดา	23,237.2	-6.2	26.8	21,147.4	-9.0	18,252.4	-13.7	18.1	17,673.9	-3.2	17.3	17,673.9	-3.2	17.3	
3.สหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก	2,277.7	-32.9	2.6	2,872.9	26.1	3,839.5	33.6	3.8	10,228.5	166.4	10.0	10,228.5	166.4	10.0	
4.ญี่ปุ่น	7,588.9	8.1	8.7	7,575.7	-0.2	8,480.9	11.9	8.4	9,269.6	9.3	9.1	9,269.6	9.3	9.1	
5.ชาติอาเซียน	4,255.8	-29.8	4.9	4,854.9	14.1	5,181.5	6.7	5.1	6,975.8	34.6	6.8	6,975.8	34.6	6.8	
6.อาเซียน	2,061.9	-11.7	2.4	2,881.6	39.8	7,126.5	147.3	7.1	4,422.0	-37.9	4.3	4,422.0	-37.9	4.3	
7.แคนาดา	1,281.9	12.0	1.5	1,309.7	2.2	1,468.9	12.2	1.5	1,617.1	10.1	1.6	1,617.1	10.1	1.6	
8.ปานามา	2,914.6	-17.2	3.4	2,249.5	-22.8	2,210.6	-1.7	2.2	1,415.4	-36.0	1.4	1,415.4	-36.0	1.4	
9.ออสเตรเลีย	675.5	132.9	0.8	647.8	-4.1	913.5	41.0	0.9	1,200.9	31.5	1.2	1,200.9	31.5	1.2	
10.อียิปต์	540.3	80.8	0.6	644.3	19.2	993.6	54.2	1.0	1,180.3	18.8	1.2	1,180.3	18.8	1.2	
ประเทศอื่นๆ	22,457.0	-4.8	25.8	23,124.5	3.0	27,389.8	18.4	27.2	20,660.2	-24.6	20.3	20,660.2	-24.6	20.3	
รวม	86,773.9	0.1	100.0	89,594.1	3.3	100,679.3	12.4	100.0	102,015.3	1.3	100.0	102,015.3	1.3	100.0	

ที่มา : ศูนย์สถิติการค้าพาณิชย์ โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

หมายเหตุ : * ตัวเลขประมาณการ

ตาราง 2.11 เปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปยังตลาดในข้อตกลง
และตลาดนอกข้อตกลง MFA ระหว่างปี 2528-2538

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ตลาดในข้อตกลง MFA	ตลาดนอกข้อตกลง MFA
2528	61.7	38.3
2529	55.1	44.9
2530	54.7	45.3
2531	50.2	49.8
2532	46.8	53.2
2533	49.8	50.2
2534	44.2	55.8
2535	45.9	54.1
2536	45.1	54.9
2537	40.6	59.4
2538	39.9	60.1

ที่มา : กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

2.3.3 ตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญของไทย

ตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญของไทยมี 3 ตลาด ประกอบด้วย ตลาดในข้อตกลง MFA ซึ่งมีสหรัฐฯ และประชาคมยุโรป เป็นหลัก ตลาดนอกข้อตกลง MFA ซึ่งมีญี่ปุ่น เป็นหลัก และตลาดการค้าชายแดน โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปตลาดในข้อตกลงและตลาดนอกข้อตกลง MFA เท่านั้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ตลาดในข้อตกลง MFA

ก. ตลาดสหรัฐอเมริกา เป็นตลาดที่สำคัญที่สุดของไทยเนื่องจากมีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของสหรัฐฯเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2537 สหรัฐฯนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมดเป็นมูลค่า 31,462.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 8.6 เป็นการนำเข้าจากประเทศไทยมูลค่า 858.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.7 ของปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งหมด มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 8.7 ซึ่งชะลอลดลงจากปี 2536 ที่มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 13.5 (ตาราง 2.12) เนื่องจากไทยต้องประสบปัญหาการแข่งขันสูง จากการที่ประเทศจีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ได้ส่งสินค้านอกโควตาเข้าไปตีตลาดสหรัฐฯ

สำหรับส่วนแบ่งการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหรัฐอเมริกานั้น มีประเทศจีนครองส่วนแบ่งการตลาดสูงที่สุด เนื่องจากจีนมีความได้เปรียบด้านวัตถุดิบ และต้นทุนค่าจ้างแรงงาน ส่วนประเทศผู้ส่งออกที่ครองส่วนแบ่งการตลาดรองลงมาได้แก่ ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ ตามลำดับ เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่ได้รับโควตาการส่งออกในสัดส่วนที่สูง แม้ว่าจะเสียเปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น ส่วนประเทศไทยครองส่วนแบ่งการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นอันดับที่ 10 (ตาราง 2.12)

ข. ตลาดประชาคมยุโรป ในช่วงปี 2533-2536 สภาพเศรษฐกิจของยุโรปอยู่ในภาวะชะงักงัน และตกต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายปีติดต่อกัน ทำให้มีอัตราการว่างงานสูงมาก ส่งผลให้ประชาชนในประชาคมยุโรป หันมาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางและราคาถูกลงมากขึ้น ซึ่งก็รวมทั้งเสื้อผ้าสำเร็จรูปด้วย การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปรวมทั้งสิ้น ในปี 2536 จึงมีมูลค่าเพียง 40.6 ล้าน ECU มีอัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ 4.9 (ตาราง 2.13) จากภาวะเศรษฐกิจถดถอยดังกล่าวยังทำให้มูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปยังประชาคมยุโรปมีอัตราการขยายตัวติดลบร้อยละ 4.1 คิดเป็นมูลค่า 0.6 ล้าน ECU (ตาราง 2.13)

สำหรับประเทศที่มีส่วนแบ่งการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประชาคมยุโรปมากที่สุด ในปี 2536 คือ อิตาลี ร้อยละ 9.9 รองลงมาคือจีน ฮองกง ตุรกี เยอรมนี และโปรตุเกส ร้อยละ 8.1, 6.5, 6.2, 5.3 และ 4.4 ตามลำดับ (ตาราง 2.13) จะพบว่าส่วนแบ่งการตลาดในประชาคมยุโรปที่มีอัตราการขยายตัวสูงมาจาก ประเทศบังคลาเทศ โปแลนด์ อินเดีย จีน และฮองกง ซึ่งเป็นประเทศที่เสื้อผ้าสำเร็จรูปมีราคาถูกเนื่องจากค่าแรงต่ำ สำหรับประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดในประชาคมยุโรปเพียงร้อยละ 1.5 อยู่อันดับที่ 18 ของตลาดนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประชาคมยุโรป (ตาราง 2.13)

ตาราง 2.12 ส่วนแบ่งตลาดนำเข้าเชื้อเพลิงในสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2534-2537

ประเทศ	2534			2535			2536			2537		
	มูลค่า (ล้านบ.)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบ.)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบ.)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบ.)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1.จีน	3,311.2	-	14.8	4,333.0	30.9	16.1	5,121.3	18.2	17.7	4,879.5	-4.7	15.5
2.ฮ่องกง	3,862.4	-	17.2	4,210.6	9.0	15.6	3,896.7	-7.5	13.5	4,268.9	9.6	13.5
3.ไต้หวัน	2,209.7	-	9.9	2,095.8	-5.2	7.8	1,964.6	-6.3	6.8	1,906.9	-2.9	6.1
4.เกาหลีใต้	1,862.0	-	8.3	1,857.9	-0.2	6.9	1,843.6	-0.8	6.4	1,786.3	-3.1	5.7
5.เม็กซิโก	775.1	-	3.4	993.6	39.6	3.7	1,206.9	21.5	4.2	1,647.5	36.5	5.2
6.สาธารณรัฐโดมินิกัน	820.7	-	3.7	1,064.5	29.7	4.0	1,238.2	16.3	4.3	1,383.0	11.7	4.4
7.ฟิลิปปินส์	874.4	-	3.9	1,036.7	18.6	3.9	1,119.5	8.0	3.9	1,193.1	6.6	3.8
8.อินเดีย	587.2	-	2.6	820.0	39.6	3.0	952.0	16.1	3.3	1,169.5	22.8	3.7
9.อินโดนีเซีย	548.1	-	2.4	797.7	45.5	3.0	947.3	18.8	3.3	995.8	5.1	3.2
10.ไทย	497.6	-	2.2	695.9	39.8	2.6	789.6	13.5	2.7	888.2	8.7	2.7
11.มังกาเทศ	435.8	-	1.9	686.8	57.6	2.6	699.6	1.9	2.4	844.5	20.7	2.7
12.ศรีลังกา	466.9	-	2.1	606.1	29.8	2.3	767.5	26.6	2.6	785.0	2.3	2.5
13.อิตาลี	637.9	-	2.8	639.5	0.3	2.4	637.5	-0.3	2.2	760.2	19.2	2.4
ประเทศอื่นๆ	5,536.6	-	24.8	7,084.6	27.9	26.1	7,780.2	9.8	26.7	8,984.4	15.5	28.5
รวม	22,425.6	-	100.0	26,922.7	20.1	100.0	28,964.5	7.6	100.0	31,462.8	8.6	100.0

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของสถานทูตสหรัฐอเมริกา

ตาราง 2.13 ส่วนแบ่งตลาดนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศตามยุโรป ระหว่างปี 2534-2536

	2534		2535		2536	
	มูลค่า (ล้าน ECU)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้าน ECU)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้าน ECU)	สัดส่วน (ร้อยละ)
18.ไทย	0.7	1.7	0.6	-5.8	1.5	-4.1
1.อิตาลี	4.9	12.0	4.9	0.7	11.6	-18.9
2.จีน	2.9	7.1	2.9	-0.4	6.8	13.5
3.ฮ่องกง	2.6	6.4	2.4	-7.3	5.6	10.2
4.ตุรกี	2.0	5.0	2.4	17.6	5.6	4.9
5.เยอรมนี	2.9	7.1	3.1	5.6	7.2	-29.6
6.นิวซีแลนด์	2.1	5.1	2.2	5.8	5.2	-19.5
7.ฝรั่งเศส	2.1	5.0	2.1	4.0	5.0	-19.9
8.เนเธอร์แลนด์	1.7	4.1	1.8	8.7	4.3	-18.9
9.สหราชอาณาจักร	1.6	3.9	1.7	5.2	1.5	-11.7
10.เบลเยียม-ลักเซมเบิร์ก	1.5	3.6	1.7	12.8	3.9	-15.9
11.ไอร์แลนด์	1.1	2.7	1.2	9.0	2.9	8.9
12.เดนมาร์ก	1.0	2.5	1.2	16.7	2.8	7.2
13.โปแลนด์	0.7	1.8	1.0	31.1	2.2	26.1
ประเทศอื่นๆ	13.1	32.0	13.5	3.05	31.5	0.74
รวม	40.9	100.0	42.7	4.5	100.0	-4.9
						100.0

ที่มา : ศูนย์สถิติทางการค้า โดยความร่วมมือของ EUROSTAT

(2) ตลาดนอกข้อตกลง MFA

ตลาดญี่ปุ่น ตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ไม่มีข้อจำกัดในด้านปริมาณการนำเข้า รวมทั้งญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานที่สูงมาก ส่งผลให้เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในญี่ปุ่นมีราคาแพง จึงต้องมีการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันแต่ราคาถูกลงกว่า

โดยในปี 2538 ญี่ปุ่นนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั้งสิ้นเป็นมูลค่า 1,520,741 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 14.1 เป็นการนำเข้าจากไทยมูลค่า 34,867 ล้านบาท มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.06 (ตาราง 2.14)

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ตั้งแต่ปี 2535-2538 มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 3.19 ในปี 2535 เป็นร้อยละ 2.29 ในปี 2538 ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าสภาพการแข่งขันในญี่ปุ่นจะรุนแรงมากขึ้น สำหรับประเทศที่มีส่วนแบ่งการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในญี่ปุ่นมากที่สุด คือ จีน ร้อยละ 60.71 รองลงมาคือ ประชาคมยุโรป เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 11.57, 8.57 และ 5.74 (ตาราง 2.14)

2.3.4 คู่แข่งการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย

สำหรับกลุ่มประเทศที่เป็นคู่แข่งการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มได้แก่

(1) ประเทศผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในยุโรป ประกอบด้วย อิตาลี ฝรั่งเศส และเยอรมนี มีข้อได้เปรียบประเทศไทยตรงที่เป็นผู้นำด้านแฟชั่น มีเทคนิคการผลิตที่ทันสมัย ทำให้สินค้ามีคุณภาพสูง รวมทั้งมีความรวดเร็วในการผลิตและการตลาดด้วย

(2) ประเทศผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปในเอเชีย ประกอบด้วย ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี จีน และอินเดีย เป็นต้น ฮองกง เกาหลี และไต้หวัน มีข้อได้เปรียบไทยด้านคุณภาพและรูปแบบการผลิต ประกอบกับกลุ่มประเทศเหล่านี้มีสัดส่วนโควต้าส่งออกที่สูง ส่วนจีนมีข้อได้เปรียบไทยด้านแรงงานและวัตถุดิบที่มีอยู่จำนวนมากซึ่งราคาถูก ที่สำคัญรัฐบาลจีนได้พยายามพัฒนาอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปอย่างจริงจัง ทำให้จีนกลายเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรายใหญ่ของโลกภายในระยะเวลาไม่นานนัก อินเดียมีข้อได้เปรียบไทยด้านค่าจ้างแรงงานที่ถูกลงกว่า รวมถึงการที่รัฐบาลมีการสนับสนุนอย่างจริงจังอีกด้วย

ตาราง 2.14 ส่วนแบ่งตลาดนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในญี่ปุ่น ระหว่างปี 2535-2538

ประเทศ	2535				2536				2537				2538			
	มูลค่า (ล้านเยน)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเยน)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเยน)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเยน)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเยน)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละปี)	สัดส่วน (ร้อยละ)	
1.จีน	573,031	-	49.20	650,620	13.54	55.12	781,941	20.18	58.67	923,219	18.07	60.71				
2.ประเทศแคนาดา	144,363	-	12.39	109,470	-24.17	9.27	140,362	28.22	10.53	175,888	25.31	11.57				
3.เกาหลีใต้	184,658	-	15.85	156,295	-15.36	13.24	149,675	-4.24	11.23	130,265	-12.97	8.57				
4.สหรัฐอเมริกา	59,976	-	5.15	80,802	34.72	6.85	79,042	-2.18	5.93	87,237	10.37	5.74				
5.ไทย	37,120	-	3.19	32,780	-11.69	2.78	32,876	0.29	2.47	34,867	6.06	2.29				
6.อินโดนีเซีย	33,483	-	2.87	33,931	1.34	2.87	32,066	-5.50	2.41	33,564	4.67	2.21				
7.เวียดนาม	11,042	-	0.95	18,819	70.43	1.59	24,924	32.44	1.81	32,470	30.28	2.14				
8.ฮ่องกง	32,210	-	2.94	26,019	-23.94	2.20	23,289	-10.49	1.75	25,360	8.89	1.67				
9.ไต้หวัน	39,498	-	3.39	24,845	-37.10	2.10	19,566	-21.25	1.47	16,644	-14.93	1.09				
10.อินเดีย	15,376	-	1.32	12,461	-18.96	1.06	12,364	-0.78	0.93	13,899	12.41	0.91				
11.เกาหลีเหนือ	8,104	-	0.70	10,134	25.05	0.86	9,238	-8.84	0.69	12,069	30.65	0.79				
12.ฟิลิปปินส์	7,588	-	0.65	8,477	11.58	0.72	8,596	1.40	0.64	11,786	37.10	0.77				
ประเทศอื่นๆ	18,352	-	1.0	15,724	-14.32	1.0	18,873	20.02	1.0	23,473	24.37	2.0				
รวม	1,164,811	-	100.00	1,180,377	1.34	100.00	1,332,812	12.91	100.00	1,520,741	14.10	100.00				

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ โดยความร่วมมือของเจโร ประเทศไทย

(3) ประเทศผู้ผลิตในกลุ่มอาเซียน ประเทศที่เป็นคู่แข่งการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญที่สุดในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย เนื่องจากอินโดนีเซียมีความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงาน และมีประสิทธิภาพในการผลิตใกล้เคียงกันกับไทย

ในช่วงปี 2535-2537 ประเทศไทยสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2537 มีส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปร้อยละ 3.4 (ตาราง 2.15) ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย มีอัตราการเพิ่มขึ้นน้อยมากในปี 2537 เนื่องจากไม่สามารถช่วงชิงตลาดจากประเทศคู่แข่งสำคัญ โดยเฉพาะประเทศจีน และฮ่องกงได้

ตาราง 2.15 ส่วนแบ่งการตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยในตลาดโลก ระหว่างปี 2533-2537

ประเทศ	หน่วย : ร้อยละ				
	2533	2534	2535	2536	2537
ประชาคมยุโรป	36.2	34.1	33.1	29.1	28.3
จีน	9.1	10.5	12.8	14.3	17.0
สหรัฐอเมริกา	2.4	2.8	3.2	3.9	4.0
กลุ่ม NICS					
ฮ่องกง	14.4	15.6	15.4	16.4	15.3
เกาหลี	7.4	6.4	5.2	4.8	4.0
ไต้หวัน	3.7	3.9	3.1	2.9	2.5
กลุ่มเอเชียใต้					
อินเดีย	2.3	2.2	2.4	2.3	2.4
ปากีสถาน	0.9	1.0	1.1	1.2	1.1
ศรีลังกา	0.6	0.7	0.9	1.0	1.1
กลุ่มอาเซียน					
ไทย	2.6	3.2	2.9	3.3	3.4
อินโดนีเซีย	1.5	2.0	2.4	2.7	2.3
มาเลเซีย	1.2	1.3	1.4	1.5	1.5
สิงคโปร์	1.5	1.5	1.4	1.2	1.1
ประเทศอื่นๆ					
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันลดลง เนื่องจากต้นทุนค่าจ้างแรงงานของไทยเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ประสิทธิภาพของแรงงานไทยยังคงเดิม ทำให้ภาวะต้นทุนเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยเพิ่มขึ้น ไม่สามารถแข่งขันได้กับประเทศคู่แข่งที่มีค่าแรงต่ำ เช่น จีนได้ โดยเฉพาะ

เสื้อผ้าสำเร็จรูประดับกลางลงมา ซึ่งเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่ที่ไทยผลิตได้ โดยในปี 2537 ประเทศไทยมีอัตราค่าจ้าง 1.41 ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง มากกว่าอัตราค่าจ้างในประเทศจีน ประมาณ 3 เท่า (ตาราง 2.16)

ตาราง 2.16 เปรียบเทียบอัตราค่าจ้างแรงงานของประเทศต่างๆ ปี 2537

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐต่อชั่วโมง

ประเทศ	อัตราค่าจ้าง
ประชาคมยุโรป	
เยอรมนี	20.37
อิตาลี	15.65
ฝรั่งเศส	15.35
อังกฤษ	10.74
กลุ่ม NICS	
ฮ่องกง	4.40
เกาหลีใต้	4.00
กลุ่มเอเชียใต้	
อินเดีย	0.58
กลุ่มอาเซียน	
ไทย	1.41
ฟิลิปปินส์	0.95
อินโดนีเซีย	0.46
เวียดนาม	0.39
จีน	0.48

ที่มา : Warner International รวบรวมโดยกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

2.4 ปัญหาอุปสรรคของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

การขยายตัวทางการค้าของเสื้อผ้าสำเร็จรูปไทยที่ผ่านมา เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ คือ ความได้เปรียบด้านอัตราค่าจ้าง การพยายามแสวงหาตลาดใหม่ๆ เพิ่มขึ้น และความสามารถในการปรับตัวของภาคเอกชน แต่ปัจจุบันความสามารถในการแข่งขันของไทยเริ่มลดลง เนื่องจากปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ

(1) ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ซึ่งได้แก่ จีน อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม โดยอัตราค่าจ้างของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทำให้ความได้เปรียบด้าน

ค่าจ้างของไทยเริ่มหมดไป รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ(infra structure)ไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม ระบบการขนส่งสินค้าจากแหล่งอุตสาหกรรมไปยังท่าเรือประสบปัญหาการจราจรติดขัดทำให้เปลืองทั้งต้นทุนและเวลา และระบบขนถ่ายสินค้าของการท่าเรือไทยค่อนข้างล่าช้าทำให้ต้องเสียค่าฝากสินค้ามากกว่าปกติ

(2) ปัญหาด้านการแข่งขัน ประเทศจีนเป็นคู่แข่งที่สำคัญที่สุดของไทยโดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงกว่าไทยมาก คู่แข่งสำคัญรองมาได้แก่ อินโดนีเซีย ปากีสถาน อินเดีย และศรีลังกา

(3) ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และสนองความต้องการของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปอย่างครบวงจร

(4) ขาดการวิจัยและพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์

(5) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

(6) ระบบข้อมูลข่าวสารยังพัฒนาได้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก